

Abonnement

Ønsker du at abonnere på tidsskriftet kan du bestille det online på www.dafolo-online.dk. Husk at oplyse navn, adresse, ansættelsessted og EAN nummer

Tidsskriftet koster kr. 125,- ved bestilling af et enkelt nummer og kr. 460,- ved bestilling af årsabonnement.

Ønsker du selv at bidrage med artikler til tidsskriftet kan du klikke ind på vores hjemmeside www.cepra.dk. Her finder du skrivemanual, oplysninger om de formelle krav og deadlines under menupunktet "Tidsskrift".

Redaktion

Videncenterleder Tanja Miller, Professor Palle Rasmussen, Lektor Maria Appel Nissen, Lektor Helle Schjoldager

Design Par No. 1
Tryk Dafolo
Oplag 1000 stk.

Udgivet af

CEPRA, University College Nordjylland
Søhngårdsholmsvej 51A
9000 Aalborg
www.cepra.dk

I samarbejde med Dafolo.

Henvendelse om Tidsskrift for Evaluering i Praksis rettes til mail: yvm@ucn.dk eller på tlf.: 70235003

ISSN 1903-8143

FORORD

Dette temanummer hedder " Specialundervisning og socialpædagogik " og indeholder en samling artikler der med forskellige vinklinger fortæller om, hvordan evaluering anvendes i det pædagogiske arbejde i specialpædagogikken. Ligeledes er det sat fokus på hvordan evalueringsviden om bestemte metoder eller tænkninger i mødet med barnet kan sætte gang i udvikling og innovation.

LEDER s4

■ Pædagogisk praksis

s10

■ Hvad - Hvor - Hvorhen

s16

■ Specialpædagogisk professionsviden

s24

■ AKT i skolen - et broget billede

s30

■ Praksis i specialundervisningen

s38

■ Pædagogisk praksis på selvpsykologisk grundlag - med vægt på evaluering

s46

■ Specialundervisning - et begreb under forandring

s46

■ Specialundervisning - 14 år frem og 14 år tilbage

Specialpædagogik, socialpædagogik og AKT arbejde i skoler og andre steder er svært at skelne fra hinanden både som udenforstående og som professionel. Begrundelsen for temanummeret er netop at tilbyde et overblik over området samtidig med at der formidles erfaringer med evaluering som fænomen i feltet.

Temanummerets artikler

1 Lektor Maria Appel Nissen, Institut 1, Aalborg Universitet har skrevet lederen "Viden og refleksion". Her tages der fat på den komplekse problemstilling, der drejer sig om samspillet mellem videngrundlaget i pædagogisk arbejde og videngrundlaget i evalueringspraksis. Problemstillingen behandles med afsæt i tre forhold. For det første, hvilket videngrundlag, der karakteriserer pædagogisk arbejde og dermed, hvad fagligheden består i. For det andet, hvordan evaluering kan bidrage til viden om pædagogisk praksis og hvordan samspillet kan være mellem den pædagogiske faglighed og så vejen til viden om den. Dvs. mulighederne og/eller barriererne for integration mellem professions- og praksisviden og så den viden, der produceres om den. Disse tre forhold – og således problemstillingen – behandles i artiklen som en videnssociologisk problemstilling. Videnssociologien beskæftiger sig med viden som sociale og samfundsmæssige former og de sociale problemstillinger, der er relateret til forskellige former for viden. Dvs. med forholdet mellem viden og kontekst.

2 Lektor John Maul, ph.d. i specialpædagogik, UCN bidrager med artiklen "Specialpædagogikkens hvad, hvorfra og hvorhen?" som giver et overblik over udviklingen i feltet. Med udgangspunkt i specialpædagogikkens flerfaglighed og mangfoldighed af områder antydes det i denne tekst hvad der i store træk er hændt i specialpædagogikken frem til aktuelle dilemmaer i form af tiltagende overvågning og kontrol med dræning af arbejdsglæde til følge. Samtidig peges der på begreberne fornuft, erfaring og mod som de personlige faktorer der i specialpædagogikken kan gøre en afgørende forskel for den enkelte elev og for forældrene.

3 Lektor Preben Olund Kirkegaard, ph.d., UCN har skrevet artiklen "Specialpædagogisk professionsviden". Artiklen introducerer til, hvordan refleksion kan anvendes som specialpædagogisk professionsviden med hensyn til løbende intern evaluering og kommunikativ tilbagemelding. Professionsviden er at kunne iagttage egne fortolkninger af dialogerne med eleverne om mål i undervisningen gennem anvendelse af professionsrettet refleksionsteori. Det kræver indsigt i refleksion og de vanskeligheder, der er forbundet hermed. Det kræver viden om, hvad der kendetegner en uddannelsesrelation. En uddannelsesrelation betyder, at alle elever besidder et refleksionspotentiale. Når uddannelsesrelationen træder frem forbindes specialpædagogik med læring, undervisning og forandring; men med den pointe, at det angår mennesker præget af forskellige funktionsnedsættelser eller generelle indlæringsvanskeligheder.

4 Lektor Inge Marie Nielsen, Læreruddannelsen i Aalborg, UCN har skrevet artiklen "AKT (adfærd, kontakt og trivsel) i skolen – et broget billede". Artiklen beskæftiger sig med AKT som et forholdsvist nyt fænomen i skolen. Der synes i den danske folkeskole at være en udbredt tendens til at placere stadig flere børn under kategorien "AKT-elever". Et begreb, som langt fra er fast defineret, men dækker over en lang række af adfærdsformer hos barnet, der af omgivelserne opleves som problematiske. Der bliver i denne artikel sat fokus på, hvilke forklaringer der kan ligge bag det voldsomt stigende antal børn defineret som "AKT-elever", og artiklen forsøger at give et bud på, hvorfor det tilsyneladende er svært at inkludere disse børn i skolens praksis. Artiklens baggrund er en Masteropgave i specialpædagogik, og en central pointe er, at der er et påtrængende behov for pædagogisk forskning, der belyser de konstruktioner, kriterier og forståelsesformer, der tages i brug, når elever bedømmes, indstilles og henvises til specialforanstaltninger. Ellers risikerer man, at indskrænke en stor gruppe af børns adgang til læring.

5 Sinne Møller Bertelsen, lærer og P.D. i Specialpædagogik, Voksenskolen for Undervisning og Kommunikation, Aalborg og Britta Husted, pædagog og P.D. i pædagogik, Voksenskolen for undervisning og Kommunikation, Aalborg har skrevet artiklen "Når der skal sættes ord på praksis i specialundervisningen"

Artiklens baggrund er et udviklingsarbejde med anvendelse af digitale bøger i undervisningen, hvor elever trods svære fysiske og kognitive problematikker kunne få muligheden for selvstændigt at betjene en pc og gennem digitale bøger have adgang til undervisningsmaterialer inden for humanistiske, naturfaglige og praktiske/musiske fag.

Udviklingsprojektet begyndte i foråret 2007 i et samarbejde med University College Nordjylland med midler fra servicestyrelsen til udviklingsprojektet "Kan selv - vil selv". Det overordnede mål med projektet er at udvikle informations- og kommunikationsteknologiske (IKT) undervisningsmaterialer til elever med multiple funktionsnedsættelser uden talesprog. Materialerne i de enkelte fag skulle tage udgangspunkt i de bindende fælles nationale mål, således IKT-materialerne levede op til den danske lovgivning. Materialerne skulle være motiverende og udfordrende, så ele-

verne fik lyst til at kommunikere, og samtidig støtte underviseren i samspillet med eleven ved at fungere som et fælles udgangspunkt og tema for kommunikationen. For at undersøge og dokumentere undervisningsmaterialets pædagogiske potentiale blev der gennemført en evaluering, hvilket også er genstanden i denne artikel.

6 Teamleder Jan Pedersen, Odense Kommune har skrevet artiklen "Pædagogisk praksis på selvpsykologisk grundlag - med vægt på evaluering" Når titlen på denne artikel er Pædagogisk praksis på selvpsykologisk grundlag - med vægt på evaluering skyldes det, at det er et ønske om at formidle erfaringer med at implementere selvpsykologien i pædagogisk sammenhæng, og dels et ønske om at gøre opmærksom på den katalyserende effekt, teoretiske overvejelser kan have i forhold til at opkvalificere forskellige pædagogiske praksissammenhænge. Der er lagt en særlig vægt på, hvordan der evalueres på de pædagogiske indsatser der er udviklet på selvpsykologisk grundlag, så der opnås viden om deres betydning for indsatserne. Hvordan kan man som professionspraktiker vide, at der sker en kvalitetsudvikling med denne type indsats? Artiklen vil belyse disse forhold med mobbe- og trivselproblemer i skolen som indsatsområdet.

7 Ole Hansen, Projektchef, UCN bidrager med artiklen "Specialundervisning – et begreb under forandring". Artiklens udgangspunkt er at det med tiden er blevet mere og mere iøjnefaldende, at den traditionelle opfattelse af specialundervisningen er mere en klods om benet end en hjælpende hånd til den moderne skoleudvikling. Skolen skulle gerne gå i retning af at opfatte undervisning af alle elever som værende den samme opgave; nemlig et forhold mellem den givne elevs personlige og faglige profil og undervisningens tilrettelæggelse og gennemførelse – vel at mærke i et rummeligt og inkluderende skolemiljø.

Et nyt forslag til ændring af Folkeskoleloven giver skolerne mulighed for at undlade at henvise elever til specialundervisning gennem Pædagogisk Psykologisk Rådgivning. Det vil give ny inspiration for skolen til at løse opgaver, som den ellers ikke troede, den kunne klare.

Det er især forestillingen om, at opgaven bedst løses et andet sted, af andre fagfolk i et andet fysisk miljø, som har virket hæmmende for skolernes og lærernes fantasi, faglighed og kreativitet med hensyn til at tage særlige initiativer i forhold til elever, hvis undervisning kræver særlig opmærksomhed.

Det er den samme forestilling, der mere eller mindre direkte udpeger eleven eller dennes familie som problembæreren, idet den fuldstændig overser, at elevens problemer ikke kan løses taget ud af deres rette kontekst, at skolen også har et ansvar, og at "læringsmiljø" er nøgleordet.

8 Niels Egelund, professor i specialpædagogik, leder af Center for Grundskoleforskning, DPU har skrevet artiklen "Specialundervisning, differentieret almenundervisning, løbende intern evaluering – i 2025", hvor læseren inviteres med på en rejse frem i tiden. Forfatteren prøver at sætte sig 14 år frem i tiden og se tilbage på i dag. Hvad sker der de næste 14 år, og hvorledes står det i relation til, hvad der er sket de sidste 14 år. Meget? Lidt? Både meget og lidt? Meget har naturligvis ændret sig i 2025. Noget vil i forhold til 2009 være næsten helt ens. Andet vil være fundamentalt forskelligt. Mange kernebegreber vil være de samme, men nye praksisformer vil være dukket op. Hop ind i tidsmaskinen og følg med!

God læselyst!

Tanja Miller, ph.d.

Videncenterleder, CEPRA

Videncenter for Evaluering i Praksis